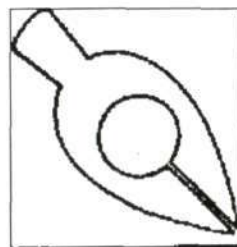

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΣΤΙΣ ΣΚΑΝΔΙΝΑΒΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

■ Της Ευγενίας Κεφαληναίου*

Το Συμβούλιο των Υπουργών Παιδείας, Πολιτισμού και Έρευνας των σκανδιναβικών χωρών Σουηδίας, Νορβηγίας, Δανίας, Φινλανδίας και Ισλανδίας, εκτιμώντας το σύστημα

των δημόσιων βιβλιοθηκών των χωρών τους ως σημαντικό και αναγκαίο κεφάλαιο της εκπαιδευτικής και πολιτιστικής πολιτικής του, πρότεινε την οργάνωση ενός σεμιναρίου για βιβλιοθηκάρχους/ανώτατους υπεύθυνους

λειτουργούς των σκανδιναβικών χωρών και των χωρών της Νότιας Ευρώπης (Ελλάδας-Ιταλίας-Ισπανίας-Πορτογαλίας), προκειμένου να ανταλλάξουν απόψεις και ιδέες για τη σπουδαιότητα των δημόσιων βιβλιοθηκών, από μια ευρεία πολιτιστική σκοπιά.

Το σεμινάριο αυτό με τίτλο: "Η σκανδιναβική πολιτική των δημόσιων βιβλιοθηκών με μια ματιά στην υπόλοιπη Ευρώπη" (Nordic Public Library Policy with an Eye with the Rest of Europe) πραγματοποιήθηκε στο Stavem της Νορβηγίας, 3-12 Σεπτεμβρίου 1991.

Η θεματογραφία του σεμιναρίου αναφερόταν:

- Στην πολιτιστική πολιτική των σκανδιναβικών χωρών με έμφαση στις βιβλιοθήκες και στην παραγωγή και διακίνηση του βιβλίου, ιδιαίτερα του παιδικού.

- Στην πολιτική των δημόσιων βιβλιοθηκών των τεσσάρων προσκεκλημένων χωρών Ελλάδας, Ιταλίας, Ισπανίας και Πορτογαλίας.

- Στο σύστημα των δημόσιων βιβλιοθηκών των σκανδιναβικών χωρών με έμφαση στον πολιτικό και κοινωνικό ρόλο αυτών πέραν του εκπαιδευτικού.

- Στις σπουδές βιβλιοθηκονομίας.

- Στην προστασία του πολιτισμού των μειονοτήτων (Sami ή Lapps) με την ανάπτυξη των βιβλιοθηκών και

- Στην τεχνολογία της πληροφόρησης σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο συνεργασίας.

Το θεωρητικό μέρος με την πλατιά και βαθιά ανάλυση των θεμάτων συμπλήρωσαν οι επισκέψεις σε βιβλιοθήκες και η παρακολούθηση της λειτουργίας του δικτύου των βιβλιοθηκών της Νορβηγίας, που κατατάσσεται στα καλύτερα της Ευρώπης.

Κατά την επεξεργασία της θεματογραφίας έγινε πολύ αισθητή η τεράστια ανάπτυξη του θεσμού των δημόσιων βιβλιοθηκών στις σκανδιναβικές χώρες, αντίθετα προς τις χώρες της Νότιας Ευρώπης, όπου το όλο σύστημα των βιβλιοθηκών υπολειτουργεί. Είναι πολύ δυσάρεστο, αλλά πρέπει να αναφερθεί εδώ, ότι και μεταξύ των χωρών της Νότιας Ευρώπης η Ελλάδα στο συγκεκριμένο θέμα είναι ουραγός.

* Η Ευγενία Κεφαληναίου είναι Βιβλιοθήκχος στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

Οι Δανοί και οι Φινλανδοί κατέχουν το παγκόσμιο ρεκόρ της χρήσης των βιβλιοθηκών

Παράλληλα, ωστόσο, έγιναν εξίσου αισθητά τα μηνύματα κοινών ενδιαφερόντων, καθώς και η διαπίστωση της δυνατότητας της συνεργασίας στο πολιτιστικό πεδίο των βιβλιοθηκών μεταξύ όλων των ευρωπαϊκών χωρών που μετείχαν στο συνέδριο.

Οι αντιπρόσωποι των τεσσάρων προσκεκλημένων χωρών της Νότιας Ευρώπης υποβάλαμε κοινό έγγραφο για συνεργασία με τις σκανδιναβικές χώρες. Η κάθε χώρα ανάλογα με τις δικές τις ανάγκες και εκτιμήσεις προσδιόρισε τα όρια της συνεργασίας σε θέματα τα οποία κατά το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν κοινά.

Από ελληνικής πλευράς επισημάνθηκαν τα πεδία της συνεργασίας, τονίσθηκαν οι συγκεκριμένες ανάγκες και τελικά διαγράφηκαν οι κάτωθι δυνατές προτάσεις συνεργασίας:

- Σε αμοιβαίο πλαίσιο, οργάνωση εκθέσεων βιβλίου, ανταλλαγή βιβλιογραφικού υλικού και λοιπών εκδόσεων.

- Ανταλλαγή προσωπικού για την προώθηση του "πολιτισμού" των βιβλιοθηκών. Ιδιαίτερα επισημάνθηκαν τα αγαθά της απασχόλησης στις σκανδιναβικές χώρες ανέργων Ελλήνων πτυχιούχων βιβλιοθηκάρων.

- Συμμετοχή σε σεμινάρια και άλλου είδους εκπαιδευτικές συναντήσεις. Αναφέρθηκε η δυνατότητα συμμετοχής μας στο θερινό σεμινάριο της Ραβέννας με θέμα "Εκπαίδευση Εκπαιδευτών".

- Συνεργασία σε προγράμματα, που υποστηρίζονται από το "Σχέδιο Δράσης για τις βιβλιοθήκες της ΕΟΚ". Ερευνήθηκε ήδη η δυνατότητα συνεργασίας σε κοινά θέματα με τη Δανία και την Ιταλία και

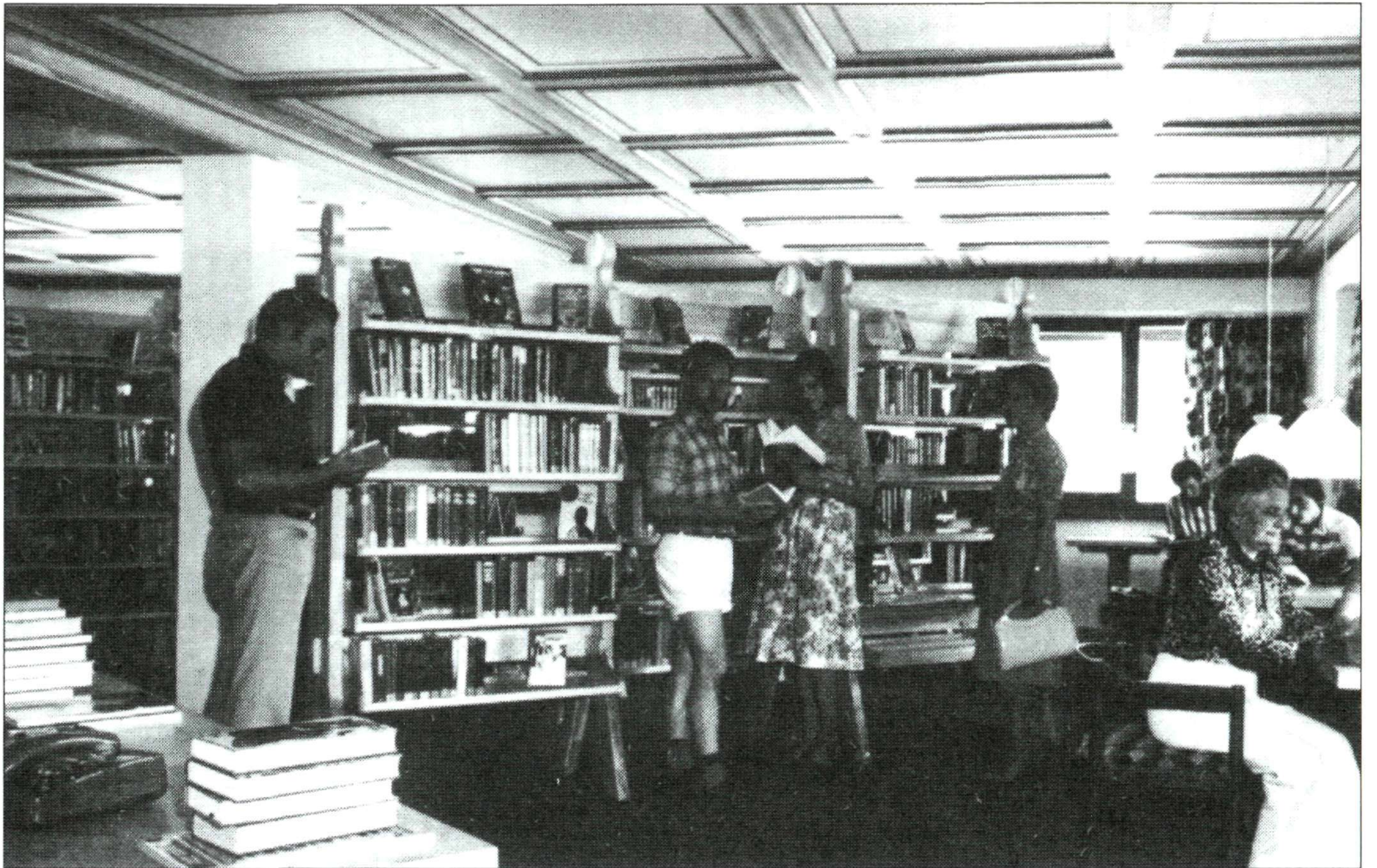
- Πληροφόρηση, ιδιαίτερα της εφαρμοσμένης τεχνολογίας και των νέων εξελίξεων που σημειώνονται στις βιβλιοθήκες των σκανδιναβικών χωρών.

Α

Οι πέντε σκανδιναβικές χώρες έχουν αναπτύξει ένα πολύ καλό σύστημα δημόσιων βιβλιοθηκών, που βέβαια δεν είναι δυνατό σε λίγο χρόνο να αναπτυχθεί εδώ. Γι' αυτό θα αναφερθώ μόνο στα βασικά σημεία που χαρακτηρίζουν το σύστημα αυτό μαζί με την υποστήριξη του βιβλίου και που τόνισαν ιδιαίτερα και οι Σκανδιναβοί συνάδελφοι στο σεμινάριο, δηλαδή στη δομή του συστήματος των δημόσιων βιβλιοθηκών, την πολιτιστική συνεργασία που έχουν αναπτύξει μεταξύ τους, τις σπουδές βιβλιοθηκονομίας, την τεχνολογία στις βιβλιοθήκες και το βιβλίο.

Τα στοιχεία αυτά έστω και αμυδρά, εξηγούν γιατί οι Δανοί και οι Φινλανδοί κατέχουν το παγκόσμιο ρεκόρ της χρήσης των βιβλιοθηκών^(α), γιατί ο αριθμός των δημοσίων βιβλιοθηκών στις χώρες αυτές είναι πολύ μεγάλος^(β), και γιατί η σκανδιναβική πολιτική υποστηρίζει πολύ το θεσμό των βιβλιοθηκών.

Δομή. Η δομή των σκανδιναβικών δημοσίων βιβλιοθηκών είναι σε γενικές γραμμές η εξής: Κάθε νομός (County) είναι υποχρεωμένος να έχει την Κεντρική Βιβλιοθήκη (County Library) η οποία λειτουργεί ως συμβουλευτικό και συντονιστικό κέντρο για τις δημόσιες βιβλιοθήκες του νομού. Παρέχει σ' αυτές επίσης τεχνική υποστήριξη και εκτελεί το διαδανεισμό. Είναι υποχρεωμένη να οργανώνει διασκέψεις για τους βιβλιοθηκάρχους του τόπου και να τους ενημερώνει στα σύγχρονα βιβλιοθηκονομικά θέματα. Σε ορισμένες πε-

Ο αριθμός των δημόσιων βιβλιοθηκών στη Σκανδιναβία είναι μεγάλος

ριπτώσεις λειτουργεί ως παρακαταθήκη ορισμένης κατηγορίας υλικού. Ακόμη, συντάσσει και υποβάλλει εκθέσεις και εισηγήσεις στις κυβερνητικές αρχές. Χρηματοδοτείται από το Συμβούλιο του Νομού αλλά και από την Πολιτεία.

Η αμέσως μικρότερη περιφερειακή μονάδα, ο δήμος, είναι υποχρεωμένος επίσης από το νόμο να έχει μια βιβλιοθήκη και πολλά παραρτήματα. Η δημόσια βιβλιοθήκη έχει ως έργο να ενισχύει την εκπαίδευση, να συμβάλλει στη διάδοση του πολιτισμού και να παρέχει πληροφόρηση στην κοινότητα. Στις εξωτερικές δραστηριότητες αναπτύσσει αξιόλογο έργο στις φυλακές, στους χώρους εργασίας και ιδιαίτερα στα εργοστάσια, στα νοσοκομεία, στα γηροκομεία, στους παιδικούς σταθμούς, στα ποικίλα ινστιτούτα. Τελευταία έχει εμφανισθεί η τάση να προσφέρει

εξειδικευμένη πληροφόρηση με τη βοήθεια της Νέας Τεχνολογίας και τη διασύνδεσή της με ειδικά κέντρα πληροφόρησης. Οι κινητές βιβλιοθήκες, όπως τα βιβλιοαυτοκίνητα ή τα πλοία-βιβλιοθήκες, συμπληρώνουν το έργο των δημόσιων βιβλιοθηκών με την εξυπηρέτηση των απομακρυσμένων και αραιοκατοικημένων περιοχών.

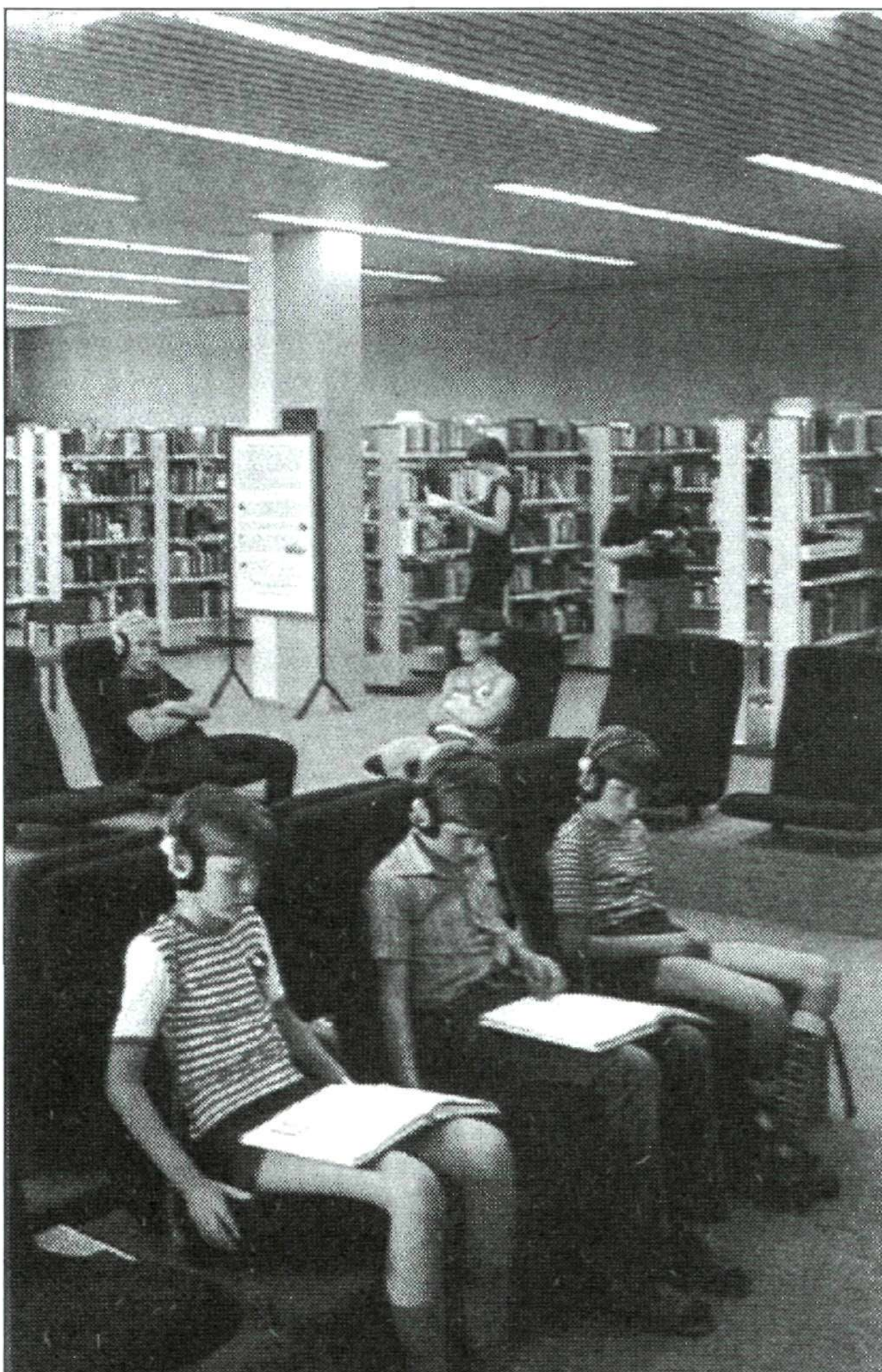
Οι δημόσιες βιβλιοθήκες επιχορηγούνται από τους Δήμους. Η Πολιτεία όμως επιχορηγεί διάφορες δραστηριότητες προκειμένου να περιορίσει τις διαφορές μεταξύ των δήμων, να βελτιώσει τις ευκαιρίες που βοηθούν τις βιβλιοθήκες να πλησιάσουν νέες ομάδες χρηστών και να αναπτύξουν νέες μεθόδους και τύπους δραστηριότητας, όπως είναι οι πρόσθετες λειτουργίες τους έξω από τον παραδοσιακό χώρο της Βιβλιοθήκης.

Οι τελευταίες αυτές δραστηριότητες αποτελούν την ειδοποιό διαφορά έναντι των αντίστοιχων βιβλιοθηκών των άλλων χωρών. Τις πρόσθετες αυτές λειτουργίες εκτελούν και οι βιβλιοθήκες των άλλων ανεπτυγμένων χωρών αλλά στις σκανδιναβικές χώρες λόγω των οικονομικών δυνατοτήτων αλλά και της ιδιαίτερης βαρύτητας που αποδίδεται στο θεσμό των βιβλιοθηκών, το είδος αυτό των λειτουργιών γνωρίζει ιδιαίτερη άνθηση. Γι' αυτό το λόγο το θέμα αυτό θα αναπτυχθεί στο τέλος, ως ανεξάρτητο κεφάλαιο.

Κύριο πάντως στοιχείο της όλης οργανωτικής δομής, και το τονίζω ιδιαίτερα εδώ, λόγω της απουσίας του από το δικό μας σύστημα των βιβλιοθηκών, είναι η αυστηρή τήρηση των λειτουργικών minimum standards, που εξασφαλίζουν τη συνεργασία μεταξύ όλων των βιβλιοθηκών.

Συνεργασία. Η καλλιέργεια και η μόρφωση των σκανδιναβικών λαών μαζί με την κοινή πολιτιστική παράδοση και τα κοινά γλωσσικά στοιχεία έχουν επιτρέψει την ανάπτυξη μιας ζηλευτής συνεργασίας μεταξύ τους σε πολλά θέματα. Θα μείνουμε στο θέμα της πολιτιστικής συνεργασίας, όπου εντάσσεται το βιβλίο και οι βιβλιοθήκες.

Αν και οι βόρειοι αυτοί λαοί δεν αποτελούν ομοσπονδία, όμως οι μηχανισμοί λειτουργίας της συνεργασίας δίνουν την εντύπωση ενός ενιαίου φορέα. Στην κορυφή όλων αυτών των κινήσεων είναι το Σκανδιναβικό

Η δημόσια βιβλιοθήκη έχει ως έργο να ενισχύει την εκπαίδευση, να παρέχει πληροφόρηση στην κοινότητα και αναπτύσσει νέες μεθόδους και τύπους δραστηριότητας

ΜΕ ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ...

Η καλλιέργεια και η μόρφωση των σκανδιναβικών λαών, μαζί με την κοινή πολιτιστική παράδοση και τα κοινά γλωσσικά στοιχεία, έχουν επιτρέψει την ανάπτυξη μιας ζηλευτής συνεργασίας μεταξύ τους σε πολλά θέματα

Συμβούλιο, υπεύθυνο για όλα τα θέματα, και ακολουθεί το Συμβούλιο των Υπουργών Παιδείας, Πολιτισμού και Έρευνας, που είναι το ανώτατο υπεύθυνο όργανο για την πολιτιστική συνεργασία. Με βάση την πολιτιστική συμφωνία του 1971 οι σκανδιναβικές χώρες ανέλαβαν να τονώσουν την πολιτιστική συνεργασία, να αναπτύξουν την κοινή πολιτιστική παράδοση και να αυξήσουν τα αποτελέσματα της συνεργασίας στα πεδία της Εκπαίδευσης, του Πολιτισμού και της Έρευνας. Το 1988 η συνεργασία αυτή αναδιοργανώθηκε με τη δημιουργία ειδικών επιτροπών για τα διάφορα θέματα συνεργασίας. Για τις βιβλιοθήκες συγκρότησαν δύο επιτροπές: μια για τη Λογοτεχνία και τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες ή NORDBOK και μία για τις ερευνητικές βιβλιοθήκες (πανεπιστημιακές και ειδικές) και την τεχνική τους ανάπτυξη ή NORDINFO.

Η NORDBOK, εκτιμώντας τη λογοτεχνία ως το πιο σημαντικό μέσο επαφής και διατήρησης της πολιτιστικής παράδοσης, έχει ως κύριο μέλημα να γίνει η σκανδιναβική λογοτεχνία κτήμα όλων των Σκανδιναβών. Για το λόγο αυτό ενισχύει την παραγωγή και διακίνηση του βιβλίου, αλλά και την ανάπτυξη των δημόσιων βιβλιοθηκών, υποστηρίζοντας διάφορα προγράμματα, όπως είναι το πρόγραμμα της μετάφρασης των λογοτεχνικών έργων που είναι γραμμένα στις σκανδιναβικές γλώσσες τη σουηδική, νορβηγική και δανέζικη στις μη σκανδιναβικές, όπως είναι τα φινλανδικά και ισλανδικά ή το πρόγραμμα μαθημάτων για συγγραφείς μυθιστορημάτων και άλλο ανταλλαγών συγγραφέων και επισκέψεων αυτών σε σχολεία και επιδιώκει τη δημιουργία δικτύων σύνδεσης βιβλιοπωλών.

Η ίδια Επιτροπή υποστηρίζει πρόγραμμα συνεργασίας μεταξύ όλων των Σκανδιναβών βιβλιοθηκάρων με την οργάνωση σεμιναρίων και μαθημάτων για σύγχρονα βιβλιοθηκονομικά θέματα, καθώς και συνάντηση μια φορά το χρόνο των Διευθυντών των Βιβλιοθηκών για την ανταλλαγή απόψεων και ιδεών.

Σε δεύτερο επίπεδο, επίσης σημαντικό όπως το προηγούμενο, τονίστηκε η συνεργασία με βάση την τεχνολογία της πληροφόρησης. Οι computers έχουν εισβάλει στη Σκανδιναβία πάνω από 20 χρόνια και έχουν βοηθήσει στη συνεργασία σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Σήμερα ερευνάται η τεχνική λύση του προβλήματος της ικανοποίησης της συνεχούς και αυξανόμενης ζήτησης εκ μέρους του χρή-

Στις χώρες της Σκανδιναβίας οι λειτουργίες των βιβλιοθηκών είναι αυτοματοποιημένες

στη με τη διασύνδεση των ανοικτών συστημάτων (OSI). Ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη σχετική πειραματική έρευνα στη Νορβηγία.

Η επιτυχία της συνεργασίας σ' αυτό το χώρο οφείλεται στην τήρηση των ισχυόντων standards και στην από κοινού καθιέρωση νέων, όπου χρειάζεται. Ακόμη, στη στενή συνεργασία βιβλιοθηκάρων και ειδικών επιστημόνων πληροφορικής. Για το αντίθετο αναφέρουν το εξής χαρακτηριστικό: Ένας προγραμματιστής ισχυριζόμενος ότι γνωρίζει καλύτερα τα θέματα στην καταλογογράφηση είναι κίνδυνος και απειλή, αλλά ένας καταλογογράφος ισχυριζόμενος ότι μπορεί να κάνει ανάπτυξη συστημάτων είναι πολύ χειρότερο.

Είναι φανερό ότι η ανάπτυξη γενικά των βιβλιοθηκών δεν οφείλεται στη διοικητική διάσταση της συνεργασίας των διοικητικών οργάνων αλλά στη σύνθετη αντίληψη της συνεργασίας όλων των κοινωνικών παραγόντων οι οποίοι συμβάλλουν στην υπόθεση του βιβλίου, που είναι οι συγγραφείς, οι εκδότες, οι μεταφραστές, οι βιβλιοπώλες, και στις συντονισμένες συνεργασίες βιβλιοθηκάρων και επιστημόνων πληροφορικής, καθώς και των αναγνωστών και των χρηστών. Για τους χρήστες των βιβλιοθηκών αναφέρεται συμπληρωματικά ότι παρουσιάζουν αθρόα συμμετοχή ως μέλη των ενώσεων βιβλιοθηκάρων και με τη συμπαράστασή τους συμβάλλουν σημαντικά στην προώθηση των θεμάτων των βιβλιοθηκών του τόπου τους.

Σπουδές. Η εκπαίδευση στη Βιβλιοθηκονομία είναι οργανωμένη μετά τη δευτεροβάθμια

εκπαίδευση και έχει δύο βασικά μοντέλα: Βιβλιοθηκονομία σε όλα τα έτη σπουδών ή Βιβλιοθηκονομία ως τμήμα μιας γενικής κατηγορίας σπουδών, όπως είναι οι Κοινωνικές Επιστήμες.

Στη Φινλανδία και Ισλανδία οι σπουδές είναι πανεπιστημιακού επιπέδου με οργανωμένες μεταπτυχιακές σπουδές. Στη Δανία υπάρχει η Βασιλική Σχολή Βιβλιοθηκονομίας με τετραετή φοίτηση. Υπάρχει η προοπτική να μειωθούν οι βασικές σπουδές στα τρία χρόνια και να ιδρυσουν μεταπτυχιακά σε επίπεδο διδακτορικού.

Στη Σουηδία και Νορβηγία οι σπουδές Βιβλιοθηκονομίας παρέχονται σε τοπικά κολέγια. Όμως, στη συνέχεια, συνδέονται με άλλες ακαδημαϊκές σπουδές. Έχουν ήδη γίνει προτάσεις να αναβαθμιστούν οι κολεγιακές σπουδές σε πανεπιστημιακό

επίπεδο.

Το πρόγραμμα NORDPLUS επιτρέπει την ελεύθερη διακίνηση των σπουδαστών σ' όλες τις σκανδιναβικές χώρες και διευκολύνει την ανταλλαγή του διδακτικού προσωπικού.

Επειδή στις χώρες αυτές πλην της Δανίας δεν υπάρχει ανεργία των βιβλιοθηκάρων αλλά αντίθετα ζήτηση αυτών λόγω της συνεχούς ανάπτυξης των λειτουργιών των βιβλιοθηκών προβλέπεται η αύξηση του αριθμού των εισαγομένων κάθε χρόνο φοιτητών Βιβλιοθηκονομίας.

Αυτοματοποίηση Βιβλιοθηκών. Η αυτοματοποίηση των βιβλιοθηκών στις σκανδιναβικές χώρες άρχισε στο τέλος της δεκαετίας του '60 και στις αρχές της δεκαετίας του '70. Σήμερα

Μια άποψη της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου του Ερλάνγκεν της Σουηδίας

και στις πέντε χώρες της Σκανδιναβίας οι λειτουργίες των βιβλιοθηκών είναι αυτοματοποιημένες και βέβαια υπάρχει η διασύνδεση μεταξύ τους σε εθνικό επίπεδο.

Θα περιορισθώ στην αναφορά της τεχνολογικής ανάπτυξης των βιβλιοθηκών στη Δανία, γιατί το σύστημα των δημόσιων βιβλιοθηκών εκεί είναι υπόδειγμα και γιατί σύμφωνα με επισκόπηση της ΕΟΚ η Δανία κατέχει την πρώτη θέση από κάθε άποψη υλικού, προσωπικού, λειτουργιών κ.λπ. στο χώρο της βιβλιοθήκης.

Η αυτοματοποίηση των δανέζικων βιβλιοθηκών άρχισε στη δεκαετία του '70 με τη συνεργασία που ανέπτυξαν το Γραφείο Βιβλιοθηκών, το Κέντρο Βιβλιοδεσίας και η Kommunidata, που είναι η Κεντρική Υπηρεσία Επεξεργασίας Στοιχείων των Τοπικών Αρχών. Η συνεργασία ονομάστηκε Biblioteksdata και το project που έθεσαν σε εφαρμογή Faust. Παράλληλα αγόρασαν τα προγράμματα MARK της BNB, προκειμένου να τα εφαρμόσουν κι αυτοί. Το 1978 κι ενώ σχεδιάζοταν η εξέλιξη με computers ανέλαβαν τη χρηματοδότηση των περαιτέρω εξελίξεων τα δύο πλέον υπεύθυνα όργανα για την ανάπτυξη των βιβλιοθηκών: η Διεύθυνση των Δημόσιων Βιβλιοθηκών και η Ένωση των Τοπικών Αρχών. Έτσι το 1980 επαναπροσδιορίστηκαν οι προδιαγραφές της εξέλιξης

με σύγχρονες αντιλήψεις. Ανέθεσαν δε την εφαρμογή των σχεδίων τους στη δανέζικη εταιρεία RC Computers λόγω εμπειρίας και επιτυχίας που είχε σημειώσει στα τηλεφωνικά συστήματα. Προτεραιότητα δόθηκε στην ανάπτυξη μιας Κεντρικής Βάσης Δεδομένων και στο σύστημα αναζήτησης. Αυτό αργότερα ενισχύθηκε με άλλες εφαρμογές. Το σύστημα που ανέπτυξε η εταιρία εφαρμόστηκε από την KOMUNEDATA στις δημόσιες βιβλιοθήκες. Σήμερα οι 275 δήμοι της Δανίας καλύπτονται από 250 συστήματα βιβλιοθηκών. Η κοινή βάση καλείται BASIS και χρησιμοποιείται από 110 βιβλιοθηκονομικά συστήματα. Η βάση περιέχει 600.000 τίτλους.

Τα τελευταία τρία χρόνια έχουν εμφανισθεί πλουραλιστικές τάσεις με νέα συστήματα βιβλιοθηκών. Γι' αυτό το 1988 έγινε Διάσκεψη με τους επικεφαλής όλων των βιβλιοθηκών και έκθεση 13 Εταιριών με τα προϊόντα τους. Τότε η Ένωση των τοπικών Αρχών και η Διεύθυνση των Δημόσιων Βιβλιοθηκών συμφώνησαν να εξασφαλίσουν κοινή βάση δεδομένων, αλλά η αγορά να είναι ανοικτή για συναγωνισμό. Αποφάσισαν επίσης να καθορίσουν τα λειτουργικά standards για τη διασύνδεση των συστημάτων μεταξύ τους και μεταξύ αυτών και ενός κοινού κεντρικού συστήματος προμήθειας.

Η αυτοματοποίηση έκτοτε τρέχει ταχύτατα.

Πολλοί πειραματισμοί χρηματοδοτούνται από την αρμόδια Διεύθυνση και οι δημόσιες βιβλιοθήκες εκτός από την πληροφόρηση της κοινότητας παρέχουν τώρα και εξειδικευμένη πληροφόρηση για υψηλά standards στη δουλειά τους.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον δείχνουν τελευταία οι Δανοί για την έρευνα των γλωσσών και των full texts.

Οι επιστημονικές βιβλιοθήκες έχουν κοινή τράπεζα δεδομένων την ALBA/SAMKAT, ενώ για τις βιβλιογραφικές τους ανταλλαγές έχουν αναπτύξει το δανέζικο MARK.

Δεν είναι πολύ να υποστηρίξει κανείς ότι η Δανία αποτελεί σήμερα υπόδειγμα εφαρμογής της σύγχρονης τεχνολογίας.

Βιβλίο. Στο πλαίσιο της σκανδιναβικής πολιτιστικής πολιτικής που έχει ως βασική αρχή "οποδήποτε κανείς ζει να έχει την ευκαιρία να απολαμβάνει τις πολιτιστικές δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται από το κράτος" το βιβλίο έχει τύχει ιδιαίτερης μεταχείρισης, ώστε να είναι δυνατό να είναι κτήμα όλων.

Αν και το βιβλίο ανήκει στον ιδιωτικό τομέα όμως οι εκάστοτε κυβερνητικές πολιτιστικές πολιτικές προσφέρουν σημαντικές προϋποθέσεις για συγγραφή, έκδοση και μετάφραση. Και τούτο γιατί το βιβλίο για τους Σκανδιναβούς αποτελεί την πεμπτουσία της πολιτι-

ΜΕ ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ...

Το βιβλίο για τους Σκαν- διναβούς αποτελεί την πεμπτουσία της πολιτιστι- κής τους ζωής και το πιο κατάλληλο μέσο, όπως και οι βιβλιοθήκες, για τη διά- δοση των δημοκρατικών αρχών

στικής τους ζωής και το πιο κατάλληλο μέσο, όπως και οι βιβλιοθήκες, για τη διάδοση των δημοκρατικών αρχών.

Ιδιαίτερα θα αναφερθώ στην πολιτική της Νορβηγίας για το βιβλίο, και μάλιστα στις προσπάθειες διάδοσής του που παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον και συγχρόνως αποκαλύπτουν μια πτυχή της ιδιάζουσας πολιτικής. Προκειμένου λοιπόν οι Νορβηγοί να επιτύχουν μεγαλύτερη διακίνηση του βιβλίου έχουν λάβει τα εξής μέτρα:

α. Τα βιβλία είναι απαλλαγμένα από ΦΠΑ.

β. Έχει επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ βιβλιοπωλών και εκδοτών για fixed τιμές των βιβλίων. Τούτο είναι φαινόμενο καθαρά νορβηγικό. Οι τιμές ορίζονται από τους εκδότες και ισχύουν για όλη τη χώρα. Έτσι όλοι οι αναγνώστες έχουν την τύχη να αγοράζουν παντού στις ίδιες τιμές τα βιβλία. Όλοι οι βιβλιοπώλες εί-

ναι υποχρεωμένοι να έχουν τουλάχιστον ένα αντίτυπο του νεοεκδοθέντος βιβλίου.

Υπάρχει ειδικό σχέδιο αγοράς από την πολιτεία αριθμού αντιτύπων από κάθε βιβλίο. Αγοράζει 1.400 αντίτυπα από κάθε βιβλίο για ενήλικες και 1.550 για παιδιά και νέους, τα οποία στέλνει στις 1.400 περίπου δημόσιες βιβλιοθήκες. Τελευταία επεκτάθηκε η πολιτική αυτή για την αγορά non-fiction βιβλίων. Ακόμη, υποστηρίζονται οικονομικά κι άλλες συναφείς δραστηριότητες, όπως είναι τα καλλιτεχνικά εικονογραφημένα παιδικά βιβλία, οι μεταφράσεις και τα projects για τα βιβλία.

Η αγορά γίνεται χωρίς προηγούμενη κρίση επιλογής. Η ευθύνη για το περιεχόμενο και την ποιότητα των

βιβλίων βρίσκεται στα χέρια των εκδοτών. Μια επιτροπή εκ των υστέρων αξιολογεί τα βιβλία και έχει τη δυνατότητα να απορρίψει

κάποια που δεν πληρούν τις προδιαγραφές ποιότητας. Οι βιβλιοθήκες όμως θα κρατήσουν το αντίτυπο, οι συγγραφείς θα πάρουν

τη νόμιμη αμοιβή τους, ενώ οι εκδότες θα χάσουν την αποζημίωση από το κράτος.

Με το μέτρο αυτό η Νορβηγική λογοτεχνία μπορεί να γίνει κτήμα άλλων, παρέχεται ασφάλεια στους εκδότες, εξασφαλίζονται τα δικαιώματα των συγγραφέων, εξασφαλίζεται η ποιότητα των εκδόσεων και η Πολιτεία δεν κατηγορείται για έλεγχο της βιβλιοπαγωγής.

Ανάλογη πολιτική ενίσχυση της λογοτεχνικής παραγωγής καθώς και της διακίνησης του βιβλίου εφαρμόζεται κι από τις άλλες χώρες με κάποιες βέβαια ιδιαιτερότητες. Στη Σουηδία π.χ. αποζημιώνονται οι συγγραφείς και οι μεταφραστές και επιχορηγούνται τα βιβλιοπωλεία σε απομακρυσμένες περιοχές για τον εμπλουτισμό τους, καθώς και οι διάφοροι οργανισμοί οι σχετικοί με το βιβλίο, όπως είναι το Ίδρυμα για τη Διάδοση της

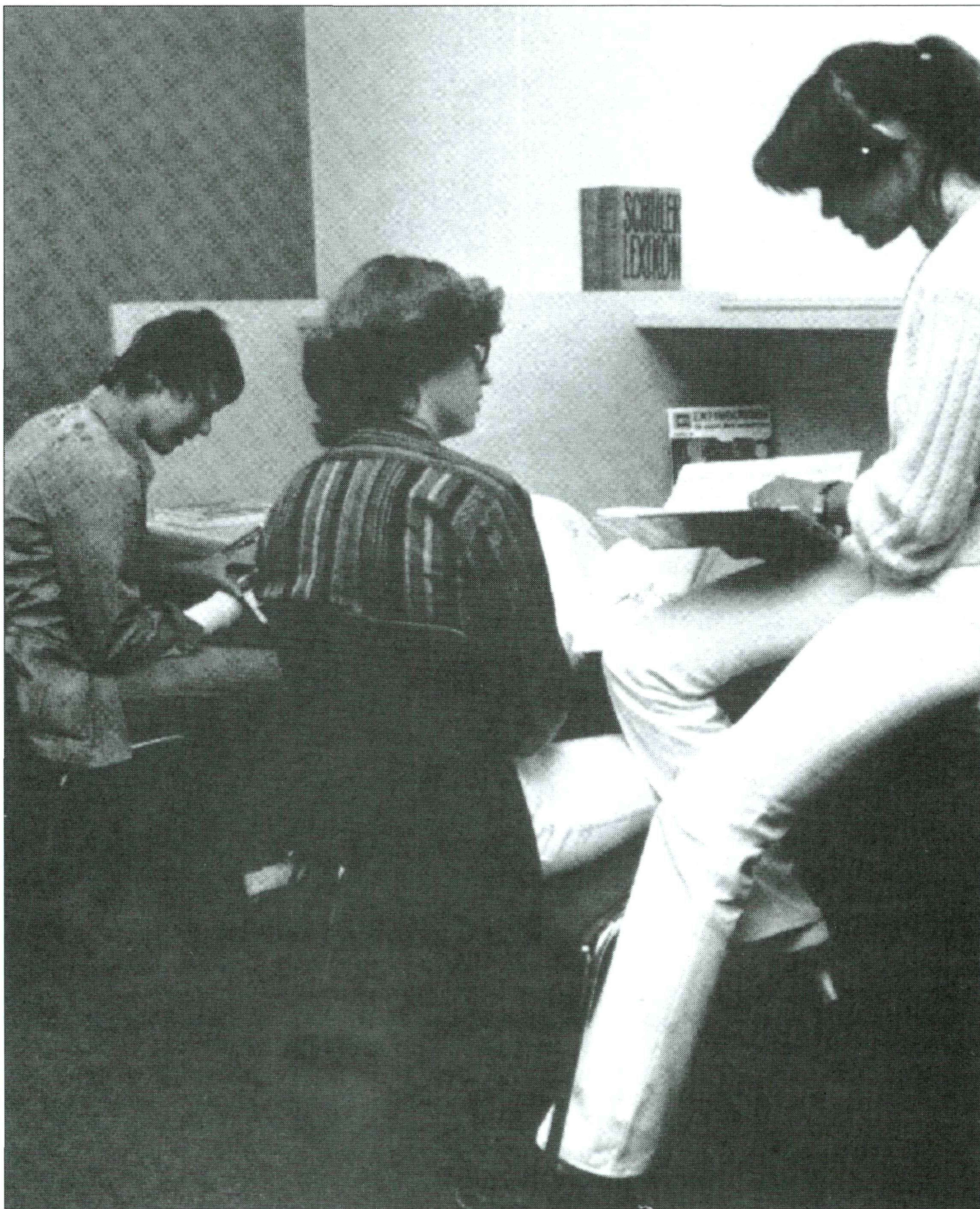
Λογοτεχνίας, ο Συνεταιρισμός Συγγραφέων Βιβλίων και άλλοι.

Συμπερασματικά πιστεύω ότι όλα τα νέα που γνωρίσαμε στο σκανδιναβικό σεμινάριο και που θα μπορούσαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο να αξιοποιηθούν στον τόπο μας, δεν θα έχουν παρά περιορισμένη εκμετάλλευση, εξαιτίας της κακής κατάστασης των ελληνικών βιβλιοθηκών, που δεν έχουν περιθώρια αφομοίωσης των νέων στοιχείων.

Αν δεν υπάρξουν ριζικές αλλαγές οργανωτικού και θεσμικού χαρακτήρα με παράλληλη οικονομική ενίσχυση αυτών δεν είναι δυνατόν οι ελληνικές δημόσιες και δημοτικές βιβλιοθήκες να ανταποκριθούν, όπως οι αντίστοιχες σκανδιναβικές, στον εκπαιδευτικό, πολιτιστικό και κοινωνικοπολιτικό ρόλο, που απαιτεί ο θεσμός τους στο σύγχρονο κόσμο.

Σ' αυτό όμως το αίτημα της αλλαγής πιστεύω ότι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες βιβλιο-

θηκάριοι με τη σωστή οργάνωση και την καλή συνεργασία πολλά μπορούν να επιτύχουν. ■

Στη Φινλανδία και Ισλανδία οι σπουδές Βιβλιοθηκονομίας είναι πανεπιστημιακού επιπέδου με οργανωμένες μεταπτυχιακές σπουδές